

Uređivački savjet:

Vuletić Bruno, predsjednik, Truta Ljubo, zamjenik predsjednika, Žuljan Marjan, tajnik, Alfirević Đuro, Cvitan Dunko, Cvrlje Zdenko, Ćurin Miroslav, Egić Obrad, Durbaba Jošo, Đujić Veljko, Forlić Branko, Grubelić Josip-Joso, Ivanda Ante, Jadrijević Filip-Brajko, Janjić Tihomir-Tiho, Jovanović Đuro-Četnik, Jovičić Đuro, Jukić Augustin, Kranjac Ante, Krstulović Vicko, Kukoč Ivica, Lukin Salvo, Marić Dušan, Milinković Branko, Mirković Branko, Mrkić Paja, Opačić Stevo-Plavanjac, Opačić Stevo-Veliki, Periša Branko, Sinobad Nikola, Sumić-Mitrović Ivanka, Šolaja-Atijas Radojka, Tanjga Luka, Trutin Pero, Ujević Mate, Vladušić Dušan, Vlahov Milo, Zenić Ivo

Uredništvo:

Cvrlje Zdenko, Ćurin Miroslav, Đujić Ilija, Egić Obrad, Forlić Branko, Jadrijević Filip-Brajko, Marić Dušan, Mirković Branko, Sumić-Mitrović Ivanka, Vuletić Bruno, Žuljan Marijan

Glavni urednik

CVRLJE ZDENKO

Odgovorni urednik

ĆURIN MIROSLAV

Konzultanti:

Trgo Fabijan
Pašalić Tomislav

*U čast 40. godišnjice us-
tanka i revolucije naroda i
narodnosti SFRJ i 90. godiš-
njice rođenja Josipa Broza
TITA*

DRUGA
DALMATINSKA
PROLETERSKA
BRIGADA

INSTITUT
ZA HISTORIJU RADNIČKOG POKRETA DALMACIJE
SPLIT, 1982.

»I ja danas mogu s ovog mjesta da kažem ... da su Dalmatinci u ovoj veličanstvenoj borbi zaista pokazali velike primjere junaštva i samoprijedora i da su bili u redovima naših najboljih boraca . . . Moram ovdje da spomenem onaj sjajni heroizam naše Prve i Druge dalmatinske brigade koji ni ja, niti iko ko je tada tamo bio, neće zaboraviti. U najtežim časovima Pete ofanzive, kada smo po goletima Crne Gore i Hercegovine probijali neprijateljski obruč, Dalmatinska brigada je bila postavljena u vrlo težak položaj-da brani oštupnicu da bismo mogli da izvučemo naše ranjenike, da oštupimo. Kada sam tamo slao Drugu dalmatinsku brigadu, znao sam svu težinu odgovornosti i opasnosti koja je bila pred njom. Ali se nisam prevario kada sam vjerovao da će borci slavne Druge dalmatinske brigade izdržati, uprkos snažnom neprijateljskom pritisku. Oni su izdržali, i ne bi se pokolebali dok jednoga traje.

S ovog mjesta zahvaljujem narodu Dalmacije, koji je dao takve heroje našoj veličanstvenoj borbi!«

(Iz govora u Splitu 26. VII 1946.)

TITO

PREDGOVOR

Proteklo je četrdeset godina od formiranja 2. dalmatinske udarne brigade i isto toliko vremena do pojave ove monografije. Upravo za 40. obljetnicu brigade pripremljena je., kolektivnim naporima preživjelih pripadnika brigade, ova publikacija posvećena prije svega onim borcima slobodarske Dalmacije, omladincima i omladinkama, radnicima i težacima, ribarima i đacima koji su dali najviše što su mogli i imali - svoje živote - boreći se u ovoj brigadi na njenom teškom i slavnom borbenom putu od formiranja daleke 1942. godine do završnih operacija za oslobođenje Istre.

Stvorena u sudbonosnim danima na valovima narodnog ustanka koji je 1941. godine pokrenula KPJ, a na tlu Dalmacije organizirao Pokrajinski komitet KPH za Dalmaciju, bila je jedna od najistaknutijih i najzaslužnijih brigada koje je Dalmacija dala narodno oslobodilačkoj borbi svih naroda i narodnosti Jugoslavije. Nošena velikim ciljevima narodno oslobodilačkog pokreta, težnjom za slobodom, bratstvom i jedinstvom i boljom budućnošću, ova brigada dalmatinskih proletera uporno i dosljedno pronosila je plamen ustanka svuda na svom borbenom putu i neustrašivo i smjelo nanosila poraze snagama okupatora i domaćih ustaških, četničkih i drugih izdajnika.

U odlučujućim bitkama narodno oslobodilačkog rata na Neretvi, Drini, Sutjesci i drugim poprištima širom zemlje, uključujući i oslobađanje Istre, 2. dalmatinska brigada i njeni borci pokazali su visoki moral, političku svijest i izvanrednu borbenu sposobnost i opravdali povjerenje Vrhovnog štaba i druga Tita koje im je ukazano u tim sudbonosnim događajima.

Jedna od najodsudnijih bitaka koju je vodila 2. dalmatinska brigada bila je ona u bitki na Sutjesci, na Donjim Barama. Njezin odnos prema ratnim zadacima sublimiran je u poznatoj poruci iz te bitke ». . . izginulo nas je dvije trećine, ali računajte na nas kao da smo u punom sastavu.«

Za istaknutu ulogu u NOR-u i primjerno ispunjavanje zadataka Vrhovni komandant Tito odao je više puta priznanje 2. dalmatinskoj, a najveće je bilo stjecanje naziva »proleterska«.

Boreći se u sastavu glavne grupacije NOV, pod neposrednom komandom Vrhovnog komandanta u Dalmaciji, Bosni, Crnoj Gori, Sandžaku i Srbiji, brigada je širila ideje bratstva i jedinstva i u punoj mjeri zaslužila naziv brigade bratstva i jedinstva.

Svojim ukupnim borbenim i političkim djelovanjem brigada i njeni borci ispunili su i opravdali očekivanja i težnje naroda slobodarske Dalmacije i s ponosom su pronosili njeno ime.

U bitkama koje je vodila pale su brojne žrtve iz ove brigade. To je dio velikog napora i žrtava koje je Dalmacija dala borbi za slobodu i socijalizam.

Uspomeni na sve one koji u toj velikoj i slavnoj borbi u redovima 2. dalmatinske proletherske udarne brigade dadoše svoju mladost, preživjeli pripadnici brigade ovom publikacijom žele očuvati sjećanje na njih, za povijest i pokoljenja što dolaze. Da znaju i ne zaborave kako se borilo i ginulo za slobodu zemlje i život dostojan čovjeka.

Redakcija